

Олег Вікторович ШНИПКО

аспірант, Національний авіаційний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9678-2686>

e-mail: 8390693@stud.nau.edu.ua

НАДЗВИЧАЙНІ ПОДІЇ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ РОЗРОБЛЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

У статті встановлено, що надзвичайні події, представлені протягом п'яти останніх років пандемією та воєнним станом, стали потужними каталізаторами змін для банківського бізнесу. Показано, що підтримка фінансової стабільності та обороноздатності країни в умовах воєнного стану є основними завданнями Національного Банку України (НБУ). Встановлено, що завдяки послідовній та передбачуваній позиції НБУ, зваженій монетарній та регуляторній політиці вдалося забезпечити стабільність фінансової системи України навіть у складних умовах воєнного стану. Показано, що банківська система України демонструє здатність ефективно функціонувати навіть у надзвичайних умовах війни. Запропоновано основні етапи моніторингу Стратегії грошово-кредитної політики НБУ, визначено її основні засади в умовах воєнного стану. Розроблено рекомендації з удосконалення грошово-кредитної політики, спрямовані на підвищення її ефективності та гнучкості, забезпечення стабільності фінансової системи та підтримки економіки.

Ключові слова: надзвичайні події, середовище, розробка, реалізація, грошово-кредитна, політика, Національний банк України

ВСТУП

Банківська система України, як і суб'єкти господарювання інших видів економічної діяльності, періодично зустрічаються з надзвичайними ситуаціями. Їхніми раптовими каталізаторами для суб'єктів національної економіки у 2020 р. стала пандемія *COVID-19* та у 2022 р. – запровадження воєнного стану в Україні [5]. В умовах воєнного стану та триваючої в Україні широко масштабної збройної агресії Національний банк України (НБУ) стикається з численними викликами, які вимагають адаптації грошово-кредитної політики для забезпечення стабільності та функціонування економіки. Питання функціонування банківської системи України в умовах воєнного стану знаходяться у полі зору багатьох учених. Н.М. Шелудько, С.С. Шишков зазначають, що НБУ здійснив значні заходи для забезпечення стабільності фінансової системи в умовах початку військової агресії росії проти України шляхом запровадження низки жорстких вимог для стабілізації ситуації [7, с. 83]. Згодом ці вимоги почали поступово пом'якшуватися з метою стимулювання економічної активності. Погоджуємося з Н.О. Дорошенко, С.С. Кравченко, що повномасштабне вторгнення рф на територію нашої суверенної держави стимулювало розроблення нових інструментів та заходів боротьби і підтримки фінансової системи України, зокрема: фіксація обмінного курсу, контроль за рухом капіталу, заборона інвестицій та репатріації доходів за кордон, обмеження на купівлю іноземної валюти [2, с. 143]. Ці заходи дали змогу НБУ швидко стабілізувати ситуацію на валютному ринку, зберегти валютні резерви та уникнути фінансової паніки. У подальшому НБУ поступово адаптував свою політику до умов війни, балансує між підтримкою фінансової стабільності та забезпеченням ліквідності банківської системи. Л.П. Бондаренко, І.С. Скоропад констатують, що війна ставить економіку будь-якої країни перед складними випробуваннями [1]. Однак, банківська система України демонструє високу стійкість та функціональність, незважаючи на підвищені ризики, нові виклики та роботу в нестандартних надзвичайних ситуаціях. Високо оцінюючи науковий до-

робок зазначених авторів, слід визнати необхідність подальших досліджень діяльності НБУ в умовах надзвичайних подій.

МЕТА роботи – вдосконалення інструментів грошово-кредитної політики НБУ в умовах надзвичайних подій.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

До основних методів дослідження слід віднести: узагальнення, систематизація, формалізація, порівняння, SWOT-аналіз.

РЕЗУЛЬТАТИ

Надзвичайні події мають вагомий вплив на функціонування банківської системи. Пандемія *COVID-19* обумовила перехід банківських установ до роботи в онлайн-режимі. Карантинні обмеження змусили їх перейти на дистанційне обслуговування клієнтів та адаптуватися до нових умов ведення банківського бізнесу шляхом запровадження технологій для віддаленої роботи, розвитку електронної комерції та застосування онлайн-платформ для спілкування та координації роботи. Банківські установи швидко адаптувалися до дистанційної роботи шляхом значних інвестицій в інфраструктуру, технології та навчання персоналу. З початку повномасштабної військової агресії рф банківська система України зазнала значних втрат через філії та безбалансові відділення, які лишилися на окупованих територіях, а також втрати контролю над власними активами клієнтів банку. У зазначених умовах банківські установи та їх клієнти змушені переглянути свої бізнес-моделі та процеси, щоб продовжувати функціонувати в умовах військових дій шляхом змін в управлінні активами та ризиками.

З початку повномасштабного вторгнення рф НБУ вжив негайних попереджувальних заходів для підтримки стійкості банківської системи:

– зафіксував офіційний курс гривні до долара США для запобігання паніці на валютному ринку та збереження стабільності гривні;

– запровадив жорсткий контроль за рухом капіталу для унеможливлення відтоку капіталу з країни та збе-

реження валютних резервів:

- ввів заборону на інвестиції українських компаній за кордон, а також на репатріацію доходів компаній, зароблених в Україні, за кордон;

- обмеження придбання іноземної валюти лише для оплати критично важливих імпортованих товарів та послуг для збереження валютних резервів та підтримки критичного імпорту.

З початку воєнного стану НБУ проводив зважену монетарну та регуляторну політику, що дало змогу підтримати стабільність фінансового сектора навіть під час військових дій, руйнування житла та інфраструктури, евакуації населення та бізнесу з тимчасово неконтрольованих територій, втрати активів та заощаджень тощо. Збереження послідовної та передбачуваної позиції НБУ допомогло зміцнити довіру до фінансової системи, що є критично важливим під час надзвичайних подій. Поступове зниження обмежень, запроваджених на початку агресії, дає економіці змогу почати відновлення та адаптацію до нових умов. Незважаючи на заходи, вжиті НБУ, залишаються певні стримувальні фактори, що впливають на відновлення інвестиційної активності:

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) продовжує підтримувати обмеження напрямів діяльності та інструментарію на ринках капіталу [4]. Під час військових дій та введення воєнного стану НКЦПФР вжила низку заходів для забезпечення стабільності фондового ринку та ефективного функціонування економіки:

- всі операції з первинного розміщення, вторинного обігу та викупу цінних паперів тимчасово припинено;

- операції в системі депозитарного обліку також тимчасово зупинено за винятком тих, що були необхідні для здійснення НБУ монетарної та грошово-кредитної політики;

- тимчасово припинено операції в системах клірингового обліку осіб, які займаються кліринговою діяльністю за винятком операцій, необхідних для обслуговування державного боргу Міністерством фінансів України (МФУ) для підтримки фінансової стабільності та довіри до державних фінансових зобов'язань;

- зупинення проведення операцій з активами інститутів спільного інвестування (ІСІ) та недержавних пенсійних фондів (НПФ) в інтересах захисту інвестицій та пенсійних заощаджень від потенційних ризиків, пов'язаних із нестабільною ситуацією;

- зупинення проведення операцій в системах персоналізованого обліку учасників НПФ за винятком операцій, необхідних для забезпечення критичних функцій та операцій;

- зупинення проведення операцій з активами ФФБ (Фондів фінансування будівництва) та ФОН (Фондів операцій з нерухомістю).

Обмеження НКЦПФР торкаються не тільки цінних паперів приватних емітентів, але й більшості державних облігацій. Від їх ліквідності та інвестиційної привабливості залежить залучення ресурсів для протидії зовнішній агресії, стабілізація бюджетної політики, а також діяльність фінансових інститутів, які регулюються НБУ. Обмежувальні заходи допомагають: зберегти стабільність фінансової системи, мінімізуючи ризики, пов'язані з непередбачуваними ринковими ко-

ливаннями та економічною нестабільністю; зупинити операції, спрямовані на запобігання втратам та збереження цілісності активів в умовах воєнного стану; запобігти необдуманим фінансовим рішенням та операціям, які можуть призвести до втрат для учасників фінансового ринку, зокрема інвесторів та пенсіонерів.

В умовах широкомасштабної збройної агресії та воєнного стану, Національний депозитарій України (НДУ) ввів низку заходів для забезпечення безпеки та стабільності депозитарної системи: депозитарні установи, які мають агреговані рахунки у НДУ, зобов'язано невідкладно передати копії оригінальних інформаційних масивів. НДУ забезпечує подальше резервне копіювання та зберігання отриманих інформаційних масивів для забезпечення безпеки даних та збереження цілісності системи депозитарного обліку в умовах воєнного стану. Резервне копіювання даних дає змогу забезпечити безперервну роботу депозитарної системи навіть у разі виникнення надзвичайних ситуацій. Зазначені заходи дають змогу забезпечити надійність та стабільність депозитарної системи України, мінімізуючи ризики втрати важливої інформації в умовах воєнного стану.

Основними факторами стійкості банківської системи є: ліквідність банків, що дає їм змогу забезпечувати безперебійне надання фінансових послуг; достатній рівень капіталу як важлива основа стабільності та надійності; генерація прибутку як свідчення ефективного управління та адаптації до надзвичайних умов; безперервне надання банківських послуг населенню і бізнесу, що є критично важливим для підтримки економічної діяльності.

Фінансова стабільність в умовах воєнного стану стає критично важливою для надійного функціонування економіки та уникнення фінансових криз. Для її забезпечення НБУ: підтримує стабільність курсу національної валюти для запобігання валютним шокам та збереження довіри до грошової одиниці; вживає заходів для запобігання гіперінфляції, яка може виникнути в умовах нестабільності та високих витрат на оборону; надає підтримку банкам для забезпечення їх ліквідності, запобігання банкрутству та збереження довіри до банківської системи. НБУ має стимулювати кредитну діяльність банківських установ, пов'язану з фінансовою підтримкою обороноздатності, виділенням кредитних ресурсів для потреб оборони та військових операцій у частині придбання необхідного військового обладнання та озброєнь, фінансування витрат на утримання та забезпечення військовослужбовців тощо.

Вимоги підтримки критичної інфраструктури вимагають від НБУ рефінансування банків, які кредитують суб'єкти господарювання у сфері: енергетичної інфраструктури для забезпечення постачання електроенергії; транспортної інфраструктури для безпечного переміщення стратегічних вантажів і пасажирів; телекомунікаційних мереж для забезпечення зв'язку як для оборонних, так і цивільних потреб.

Зростає роль традиційної функції НБУ у частині контролю за ліквідністю банків та підтримки їх стабільності для запобігання можливим кризовим явищам в умовах воєнного стану. НБУ має брати активну участь у переорієнтації економіки на військові потреби шляхом рефінансування банків, що кредитують виробництво, яке відповідає військовим потребам; співпра-

цювати з іншими державними інституціями для розроблення та впровадження фінансових механізмів у зазначеній сфері.

Моніторинг виконання Стратегії грошово-кредитної політики (ГКП) НБУ до 2025 р. [6] є критично важливим для забезпечення її ефективності та адаптивності до змін у економічному середовищі, особливо в умовах воєнного стану. Для досягнення цієї мети необхідно дотримуватися декількох ключових етапів: регулярний аналіз виконання запланованих стратегічних цілей та оцінювання ефективності досягнення встановлених показників; відстеження змін ключових економічних показників, таких як інфляція, облікова ставка, стан банківської системи тощо, які є основними для ГКП; оцінювання змін в економічному середовищі, зокрема впливу воєнного стану, міжнародних санкцій, змін на світових ринках тощо; внесення необхідних змін та коригувань до стратегії для врахування нових реалій та викликів, що виникають у процесі реалізації ГКП; визначення пріоритетних напрямків змін та коригувань, орієнтованих на найбільший вплив для досягнення стратегічних цілей; забезпечення узгодженості змін у стратегії з усіма відповідальними підрозділами та стейкхолдерами для ефективної реалізації коригувань; впровадження механізмів моніторингу та контролю за виконанням коригованих стратегічних заходів для своєчасного виявлення відхилень та їх корекції; забезпечення ефективної комунікації з громадськістю та іншими зацікавленими сторонами для пояснення змін у стратегії та їх необхідності. Здійснення зазначених заходів дасть змогу НБУ приймати обґрунтовані рішення, спрямовані на оптимізацію грошово-кредитної політики в умовах воєнного стану для забезпечення стабільності фінансової системи, підтримки економіки та досягнення цілей, визначених у Стратегії ГКП до 2025 р.

У табл. 1 наведено SWOT-аналіз діяльності НБУ в умовах надзвичайних подій.

Для підвищення ефективності діяльності НБУ в умовах воєнного стану та досягнення стратегічних цілей до 2025 р. рекомендуються такі заходи: підвищення фінансової грамотності населення та вдосконалення каналів комунікації для забезпечення прозорості дій НБУ; активна співпраця з міжнародними фінансовими організаціями для залучення ресурсів та впровадження передових практик; впровадження нових технологій для оптимізації внутрішніх процесів та підвищення ефективності регуляторної діяльності; підготовка стратегій для швидкого реагування на зміни економічної ситуації та зовнішні виклики; регулярний аналіз та адаптація Стратегії ГКП для врахування нових реалій та викликів, забезпечення ефективності управлінських рішень. Стратегічні напрями ГКП НБУ до 2025 р. та заходи з їх реалізації подано у табл. 2.

Зазначені стратегічні напрями та індикатори визначають основні цілі та завдання НБУ у контексті грошово-кредитної політики на найближчі роки. Їх спрямовано на забезпечення стабільності та розвитку фінансової системи України, підвищення довіри до національної валюти та фінансових інститутів, а також на створення умов для стійкого економічного зростання.

У ситуації повномасштабного вторгнення та введення воєнного стану в Україні НБУ приймає Основні засади ГКП [3], спрямовані на забезпечення стабіль-

ності фінансової системи та здійснення ефективного керівництва економікою у виняткових умовах війни. Пріоритетом НБУ є підтримка стабільності фінансової системи та забезпечення достатньої ліквідності банків для нормального функціонування фінансового сектору шляхом надання банкам рефінансування для підтримки їх ліквідності. НБУ розробляє та реалізує монетарну стратегію, яка враховує специфічні умови воєнного стану та його вплив на економіку шляхом адаптації монетарних інструментів до нових реалій та впровадження заходів, спрямованих на підтримку економічної стабільності. НБУ надає фінансову підтримку банкам та економіці з метою забезпечення їх стійкості та уникнення кризових ситуацій шляхом реалізації кредитних програм, рефінансування банків та інших заходів підтримки. Для підтримки стабільності національної валюти НБУ запроваджує контроль на валютному ринку за рухом капіталу, обмежує валютні операції та інші заходи, спрямовані на запобігання валютним кризам. НБУ готовий вживати екстрені заходи для уникнення системних ризиків та забезпечення стабільності фінансової системи. Це включає розроблення планів дій на випадок надзвичайних ситуацій та готовність до їх оперативного впровадження. НБУ забезпечує ефективну комунікацію з громадськістю та бізнес-спільнотою стосовно ситуації на фінансових ринках та управління економікою в умовах воєнного стану шляхом регулярного інформування про прийняті рішення, заходи та їхні наслідки для економіки.

Основні засади ГКП в умовах воєнного стану мають на меті не лише забезпечити стабільність фінансової системи в умовах війни, але й зберегти економіку країни та забезпечити найнеобхіднішу фінансову підтримку для подолання викликів, пов'язаних з воєнним станом. НБУ прагне створити умови для стійкого функціонування фінансового сектору, підтримати економічну активність та забезпечити довіру до фінансової системи України навіть у найскладніших умовах.

Основними напрямками та кроками вдосконалення ГКП НБУ в умовах воєнного стану є: ретельний аналіз впливу облікової ставки на економічну активність та інфляцію; оцінювання ефективності проведених валютних інтервенцій для стабілізації курсу національної валюти; аналіз результативності інших застосованих інструментів монетарної політики, таких як операції на відкритому ринку; визначення можливих змін у монетарних інструментах та їх адаптація до умов воєнного стану для досягнення стратегічних цілей; адаптація цільових показників інфляції до нових економічних реалій з урахуванням зрушень у період воєнного стану; визначення стратегій для забезпечення стабільності національної валюти в умовах воєнного стану; забезпечення прозорості та чіткості стосовно прийнятих рішень та прогнозів, що допоможе знизити невизначеність серед учасників ринку; регулярні стрес-тести для оцінювання стійкості банківської системи та розроблення стратегій реагування на можливі економічні труднощі; забезпечення ефективної координації з іншими гілками влади для впровадження інтегрованої стратегії стабільності та розвитку економіки; розроблення стратегій для створення резервів та впровадження гнучких механізмів, що дають змогу адаптувати грошово-кредитну політику до непередбачених обставин.

Таблиця 1 – SWOT-аналіз діяльності НБУ в умовах надзвичайних подій (власна розробка)

Сильні сторони		Слабкі сторони	
Високий рівень фаховості та кваліфікації персоналу НБУ	Професійний та досвідчений персонал, здатний ефективно виконувати завдання, що сприяє стабільній роботі НБУ	Обмежені можливості валютного регулювання	Економічні обставини можуть обмежувати здатність НБУ ефективно впливати на валютний ринок
Міжнародна довіра та співпраця	Партнерство з іншими центральними банками та міжнародними фінансовими організаціями підвищує авторитет НБУ та сприяє впровадженню передових практик	Низька ефективність комунікації з суспільством	Недостатня фінансова грамотність населення та неефективна комунікація можуть знижувати довіру до НБУ
Монопольне право на емісію національної валюти та регулювання грошового обігу	Контроль над грошовою масою та регулюванням обігу валюти дає змогу НБУ ефективно впливати на економічні процеси в країні	Залежність від економічної та політичної ситуації в країні	Політична нестабільність та економічні виклики можуть ускладнювати виконання завдань НБУ
Можливості		Загрози	
Сприяння економічному відновленню та реформам	НБУ має потенціал для підтримки економічних реформ та відновлення після воєнного стану	Економічна нестабільність та зовнішні виклики	Воєнний стан та економічні кризи можуть негативно впливати на діяльність НБУ та фінансову стабільність країни
Залучення зовнішнього фінансування	Можливість отримання міжнародної фінансової допомоги для стабілізації економіки	Ризик зменшення довіри до національної валюти та фінансової системи	Негативні економічні тенденції можуть знизити довіру до гривні та банківської системи
Розвиток нових технологій та інновацій	Впровадження сучасних технологій може оптимізувати діяльність НБУ та підвищити ефективність його роботи	Зміни в світових економічних та фінансових трендах	Глобальні економічні зміни можуть створювати додаткові виклики для НБУ в підтримці стабільності та розвитку економіки

Таблиця 2 – Стратегічні напрями ГКП НБУ до 2025 р. та заходи з їх реалізації (власна розробка)

№ з/п	Напрямок	Заходи
1	Цінова стабільність	Основною метою НБУ є досягнення та підтримка цінової стабільності шляхом контролю інфляції та підтримки її в межах цільового діапазону, що сприяє збереженню купівельної спроможності населення та стабільності економіки.
2	Дотримання стратегічних індикаторів	
2.1	Інфляційна динаміка в межах цільового діапазону	Орієнтація на досягнення інфляційних цілей шляхом застосування відповідних інструментів монетарної політики.
2.2	Збереження стабільності банківської системи	Забезпечення надійності та стабільності банківської системи шляхом підтримки капіталізації банків, контролю за ризиками та збереженням довіри до фінансових установ.
2.3	Підтримка ліквідності	Забезпечення достатньої ліквідності банківської системи для стабільної роботи фінансового ринку та запобігання кризовим явищам.
2.4	Довіра до фінансової системи	Збереження та підвищення довіри населення та бізнесу до фінансової системи, що досягається через прозору та ефективну діяльність НБУ.
3	Зростання рівня фінансової грамотності	Підвищення фінансової грамотності населення, що сприяє більш усвідомленим фінансовим рішенням громадян та підприємств, а також підвищує загальну стабільність фінансової системи.
4	Ефективність комунікацій з суспільством	Забезпечення прозорості та регулярної комунікації з громадськістю, інформування про монетарну політику та економічні плани НБУ шляхом застосування сучасних технологій для комунікацій та підвищення довіри до діяльності регулятора.
5	Впровадження інновацій у банківську діяльність	Впровадженню нових технологій та інновацій у фінансовому секторі шляхом розвитку фінтех, цифрових банківських послуг та інших інноваційних рішень, що підвищують ефективність та конкурентоспроможність банківської системи.

ВИСНОВКИ

У статті встановлено, що надзвичайні події, представлені протягом п'яти останніх років пандемією та воєнним станом, стали потужними каталізаторами змін для банківського бізнесу. Вони вимагали швидкої реакції та гнучкості у прийнятті рішень як НБУ, так і банківськими установами другого рівня. Надзвичайні обставини показали важливість готовності до швидких змін та адаптації у мінливому середовищі, здатності до оптимізації бізнес-процесів та пришвидшення розвитку, а також інвестування у технології та розвиток нових бізнес-моделей.

Показано, що підтримка фінансової стабільності та обороноздатності країни в умовах воєнного стану є ос-

новними завданнями НБУ, які реалізуються заходами для: збереження стабільності валюти, контролю інфляції, забезпечення ліквідності банків, фінансової підтримки оборонних потреб та критичної інфраструктури, переорієнтації цивільної економіки на військові потреби для ефективного протистояння агресору.

Встановлено, що завдяки послідовній та передбачуваній позиції НБУ, зваженій монетарній та регуляторній політиці, вдалося забезпечити стабільність фінансової системи України навіть у складних умовах воєнного стану. Однак для повного відновлення інвестиційної активності необхідно вирішити проблеми, пов'язані з обмеженнями на ринках капіталу, які впроваджено НКЦПФР, для залучення необхідних ресурсів в умовах

протидії зовнішній агресії та підтримки економіки України.

Доведено, що впровадження обмежувальних заходів є необхідним кроком для забезпечення стабільності та безпеки фінансової системи України в умовах надзвичайних подій для захисту інтересів інвесторів, пенсіонерів та інших учасників фінансового ринку в інтересах збереження активів, мінімізації ризиків, пов'язаних із нестабільною ситуацією. Обмеження стосуються тимчасового зупинення розміщення, обігу та викупу цінних паперів, припинення операцій в системі депозитарного обліку, обмежень у системах клірингового обліку. З початку введення воєнного стану НДУ вжив заходи з передачі копій інформаційних масивів, резервного копіювання та зберігання з метою забезпечення безпеки даних, стабільності депозитарної системи, операційної безперервності.

Показано, що банківська система України демонструє здатність ефективно функціонувати, навіть у надзвичайних умовах війни, завдяки високому рівню ліквідності, достатньому капіталу та здатності генерувати прибуток. Банківські установи продовжують надавати необхідні послуги, підтримуючи як населення, так і бізнес, що свідчить про високу адаптивність та стійкість української банківської системи у надзвичайних обставинах.

Запропоновано основні етапи моніторингу Стратегії ГКП НБУ: оцінювання досягнення стратегічних цілей та показників, аналіз тенденцій та динаміки ключових показників, врахування впливу зовнішніх чинників, розроблення коригувань та адаптація стратегії, установлення пріоритетів, ефективне внутрішнє спілкування, система моніторингу та контролю, комунікація з гро-

мадськістю та стейкхолдерами.

Показано, що основними заходами з підвищення ефективності діяльності НБУ в умовах воєнного стану та досягнення стратегічних цілей до 2025 р. є: покращення комунікаційної стратегії, зміцнення міжнародного партнерства, впровадження інновацій та технологій, забезпечення гнучкості та адаптивності, регулярне проведення моніторингу та коригування стратегій. Основними засадами ГКП в умовах воєнного стану є: збереження стабільності фінансової системи та ліквідності банків; розроблення та реалізація монетарної стратегії, яка враховує особливості воєнного стану; фінансова підтримка банкам та економіці; обмеження та контроль на валютному ринку; готовність вживати екстрені заходи; ефективна комунікація з громадськістю та бізнес-спільнотою.

Розроблено рекомендації з удосконалення грошово-кредитної політики, спрямовані на підвищення її ефективності та гнучкості, забезпечення стабільності фінансової системи та підтримки економіки в умовах воєнного стану. Сукупність заходів з аналізу та оцінювання результативності монетарних інструментів (передусім облікової ставки, валютних інтервенцій), впровадження змін для підвищення ефективності, перегляд цільових індикаторів інфляції, аналіз ситуації на валютному ринку, зміцнення комунікаційної стратегії, проведення стрес-тестів, координація з іншими гілками влади, створення резервів та гнучких механізмів дадуть змогу мінімізувати негативні наслідки воєнного стану та сприятимуть швидшому відновленню економіки України.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Л.П., Скоропад І.С. Проблеми та виклики функціонування банківського сектору України у воєнний час. *Ефективна економіка*. 2022. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_12_30
2. Дорошенко Н.О., Кравченко С.С. Національний банк України та його роль у реалізації грошово-кредитної політики у воєнний час. *Проблеми економіки*. 2022. № 2. С. 140-144.
3. Основні засади грошово-кредитної політики на період воєнного стану. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MPG-ml_2022.pdf?v=4
4. Про тимчасові обмеження проведення операцій на ринках капіталу: Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 24.02.2022 №136. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2022/02/24.02.2022.pdf>
5. Романовська Ю.А., Складаник М.С. Адаптація банківського сектору до запровадження воєнного стану. *Ефективна економіка*. 2022. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_12_42
6. Стратегія Національного банку України до 2025 року (припинена у 2023 р.). URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-natsionalnogo-banku-ukrayini-do-2025-roku-pripinena-u-2023-rotsi>
7. Шелудько Н.М., Шышков С.Є. Національний банк України в умовах воєнного стану: ефективність дій на ринках капіталу. *Фінанси України*. 2022. № 5. С. 61-85.

References

1. Bondarenko L.P., Skoropad I.S. Problems and challenges of functioning of the banking sector of Ukraine in wartime. *Efficient economy*. 2022. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_12_30 [in Ukrainian].
2. Doroshenko N.O., Kravchenko S.S. The National Bank of Ukraine and its role in the implementation of monetary policy in wartime. *Problems of the economy*. 2022. № 2. pp. 140-144. [in Ukrainian].
3. Basic principles of monetary and credit policy for the period of martial law. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MPG-ml_2022.pdf?v=4 [in Ukrainian].
4. On temporary restrictions on capital market operations: Decision of the National Commission for Securities and the Stock Market dated February 24, 2022 No. 136. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2022/02/24.02.2022.pdf> [in Ukrainian].
5. Romanovska Yu.A., Skladaniuk M.S. Adaptation of the banking sector to the introduction of martial law. *Efficient economy*. 2022. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_12_42 [in Ukrainian].
6. Strategy of the National Bank of Ukraine until 2025 (discontinued in 2023). URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-natsionalnogo-banku-ukrayini-do-2025-roku-pripinena-u-2023-rotsi> [in Ukrainian].
7. Sheludko N.M., Shyshkov S.E. The National Bank of Ukraine under martial law: the effectiveness of actions on capital markets. *Finances of Ukraine*. 2022. № 5. pp. 61-85. [in Ukrainian].

Oleh SHNYPKO

postgraduate student, National Aviation University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9678-2686>

e-mail: 8390693@stud.nau.edu.ua

THE EXTRAORDINARY EVENTS AS AN ENVIRONMENT FOR THE DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF THE MONETARY POLICY OF THE NATIONAL BANK OF UKRAINE

The paper establishes that the extraordinary events represented by the pandemic and martial law over the past five years have become powerful catalysts for changes in the banking business. It is shown that maintaining the financial stability and defense capability of the country in the conditions of martial law are the main tasks of the NBU. It was established that due to the consistent and predictable position of the NBU, balanced monetary and regulatory policy, it was possible to ensure the stability of the financial system of Ukraine even in the difficult conditions of martial law.

It has been proven that the introduction of restrictive measures is a necessary step to ensure the stability and security of the financial system of Ukraine in conditions of extraordinary events. It is shown that the banking system of Ukraine demonstrates the ability to function effectively, even in the extraordinary conditions of war, thanks to a high level of liquidity, sufficient capital and the ability to generate income.

The main stages of monitoring the Monetary Policy Strategy of the NBU are proposed. It is shown that its main principles in the conditions of martial law are: preservation of the stability of the financial system and liquidity of banks; development and implementation of a monetary strategy that takes into account the peculiarities of the martial law; financial support to banks and the economy; restrictions and control on the foreign exchange market; readiness to take emergency measures; effective communication with the public and business community.

Recommendations for improving the monetary policy have been developed, aimed at increasing its efficiency and flexibility, ensuring the stability of the financial system and supporting the economy in the conditions of martial law. It has been proven that a set of measures for analyzing and evaluating the effectiveness of monetary instruments, implementing changes to improve efficiency, revising target inflation indicators, analyzing the situation on the foreign exchange market, strengthening the communication strategy, conducting stress tests, coordinating with other branches of government, creating reserves and flexible mechanisms will make it possible to minimize the negative consequences of martial law and contribute to the faster recovery of Ukraine's economy.

Keywords: extraordinary events, environment, development, implementation, monetary, policy, National Bank of Ukraine